

Kaupunginhallitus
 Kuopion kaupunki
kirjaamo@kuopio.fi

24.6.2019
 Korjauksin (v2)

OIKAISUVAATIMUS

1. Päätös, johon oikaisua vaaditaan

Kaupunginhallituksen (kh) päätös 27.05.2019 §149 ”Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen sekä alueellisen väestönsuojan laajuus ja hankemalli”, jäljempänä ”*päätös*”.

2. Oikaisuvaatimuskelpoisuus

Pöytäkirjassa *päätökseen* kohdistettu **muutoksenhakukielto on kuntalaisten oikeusturvan ja lain vastainen**, koska *päätös* tosiasiallisesti sitoo asian lopputulosta:

Päätöksessä kyse ei enää ole hankkeen *valmistelusta* kuntalain (136 §) merkityksessä, vaan on jo siirrytty hankkeen *toteuttamiseen, so. rakentamisen esitöihin*. Esimerkiksi tuoreimman tilinpäätöksen¹ mukaan on suunnittelurahaa jo käytetty Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskukseen **525 000 euroa**: kyseisin rahamäärin on kilpailutettu suunnittelijat keväällä 2018, kenttätutkimustöitä suoritettu jo 2018 keväällä ja kesällä sekä toteutus suunnittelu aloitettu syksyllä 2018. Lisäksi *päätöksen* mukaan ”[k]ohteessa on suoritettu haitta-aineiden **purkurakka ja tarkemmat kalliooperän laatua varmistavat kenttätutkimukset**”.

- Etenkään ”tarkemmat [kalliooperän] kenttätutkimukset” (esim. porauksin yms. hintavin menetelmin tehtävät järjestelmälliset näytteenotot ja tekniset tutkimukset) ja ”purkurakka” eivät ole kuntalain tarkoittamaa *valmistelua*, vaan jo hankkeen määrätietoista teknistä toteuttamista, **rakentamiseen rinnastuvaa fyysistä toimintaa**.

⇒ Hankerahaa (ts. verovaroja) on siten käytetty **rakentamisen esitöihin** jo **runsaasti ja peruuttamattomasti**. Kyse ei siten ole enää kuntalain mukaisesta *valmistelusta*.

Lisäksi viime vuosina on havaittu – monista toteutuneista rakentamishankkeista – Kuopion kuntahallinnon tunnuspiirteeksi, että kerran liikkeelle sysätyt hankkeet on tapana runnoa hallinnossa väen väkisin läpi, huolimatta matkan varrella usein jättimäisestikin paisuneista kustannuksista.

⇒ Kh:n *päätös* tarkoittaa siten kuntaviranomaisen tosiallisesti lopullista hyväksyntää kunnan rahankäytön jatkamiseksi jo käynnistetyn luolastohankkeen **rakentamiseen esitöineen**. Kyseisistä toimenpiteistä suoritettavia maksuja ei voida saada takaisin, eivätkä kyseiset menoerät siksi voi tulla koskaan uudestaan kunnan ratkaistavaksi. Siksi *päätös* tarkoittaa tosiasiallisesti lopputulosta sitova ratkaisua sen osalta, milloin ja missä laajuudessa aiotaan käyttää kunnan varoja kyseiseen (luolasto)hankkeeseen.

⇒ *Päätös* on täten **muutoksenhakukelpoinen** (KunL 134 §).

3. Oikaisuvaatimusaika

Päätös on ollut yleisesti nähtävänä kaupungin verkkosivuilla 3.6.2019–, joten kuntalaisen oikaisuvaatimusaika päättyy 7 + 14 päivää myöhemmin eli 24.6.2019.

¹ Tilinpäätös 2018, Kuopion kaupunki. (Luolastohankkeen menot on eritelty tilinpäätöksen sivulla 192.)

4. Miltä osin oikaisua haetaan ja mitä muutoksia vaaditaan

Kuopion asukkaana, veronmaksajana ja kestävän kuntahallinnon edistäjänä vaadin:

- poistamaan päätöksen ja palauttamaan asian uudelleen valmisteltavaksi
- uuden valmistelun yhteydessä tuntuvasti täydentämään ja selventämään päätöksen ylimalkaista esittelytekstiä lainmukaisin perusteluin ja täsmennyksin, mm. hankkeen paisumisen syiden (ks. osio 5.2) sekä kustannus- ja tuottoerittelyiden (ks. osio 5.3) osalta
- hyväksyttämään uudelleenvalmisteltavan päätöksensä myös kaupunginvaltuustossa (ks. osio 5.1), mikäli hankkeen arvioitavia kustannuksia ei saada supistetuiksi takaisin talousarviossa 2019 valtuuston hyväksymälle tasolle (so. noin 24 MEUR).

5. Perusteet

5.1. Jättimäinen talousarvion ylitys – edellyttää valtuuston hyväksyntää

Valtuuston 10.12.2018 hyväksymässä talousarviossa² hankkeelle varattiin vuosiksi 2018–2021 määrärahaa ”vain” noin 24 MEUR, kun taas päätöksen mukaan kokonaiskustannukset³ olisivat laajentumassa noin tasolle 39 MEUR.

⇒ Talousarvion ylitys on siten noin 15 MEUR. Kh on siis aiheuttamassa lisäkustannuksia jokaista kuntalaista kohden (vauvasta vaariin) noin 125 euroa.

Kyse ei siten ole mistään vähäisestä ja tavanomaisesta määrärahan ylityksestä, vaan erittäin olennaisesta väärinarviosta = jättimäisestä ylityksestä valtuuston päättämään rahankäyttösuunnitelmaan. Kustannuslaajuudeltaan kh:n tekemä päätös rinnastuukin valtuustossa hyväksyttäviin talousarviopäätöksiin, joten se edellyttää korjaavaa määrärahapäätöstä nimenomaan valtuustolta.

⇒ Päätös on hyväksyttävä valtuustossa, mikäli hanketta aiotaan jatkaa päätöksen mukaisesti eli sellaisin kustannuservioin, joissa valtuuston taannoin hyväksymät määrärahat ylittyvät roimasti. Muutoin kh ylittää toimivaltansa.

5.2. Hankkeen radikaalia laajentamista ei ole riittävästi perusteltu

5.2.1. Syyt kustannusten paisumiseen on kuvailtu liian ylimalkaisesti

Päätöksestä ei käy riittävän selvästi ja yksityiskohtaisesti ilmi, mistä tekijöistä kustannusten esitetty jättimäinen paisuminen ~15 miljoonalla eurolla muodostuisi.

- Päätöksen esittelytekstin osiossa ”Kustannuservio” on ainoastaan ylimalkainen lyhyt sanallinen luonnehdinta suuren kustannusnousun syistä. Sellainen välttelevä selitelmä ei todellakaan ole riittävä selvitys (HL 31 §) eikä kelvollinen perustelu (HL 45 §) tämänlaajuiseen rahankäyttöpäätökseen.

Epäjohdonmukaisesti päätöksen esittelytekstissä selitellään paisuneita kustannuksia mm. ”henkilömäärään” liittyvillä muutoksilla, vaikka katsomo- ja muuhunkaan yleisökäyttöön aiotut paikkamäärät eivät ole kasvaneet (ts. ”Monitoimihallin katsomokapasiteetti on edelleen 2 500 katsojapaikkaa ja yleisömäärä tapahtumakäytössä 4 000 henkilöä”).

² Kuopion kaupungin talousarvio 2019. Toiminta- ja taloussuunnitelma 2019–2022. Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 10.12.2018. (Luolastohankkeen määrärahat on eritelty talousarvion sivulla 95.)

³ Päätöksen monitulkintaisesta kustannuserittelystä (ks. osio 5.3) on vaikea päätellä varmaksi, minkäsuuruinen on kh:n tarkoittama arvio kokonaiskustannuksiksi.

Suunnitellut yleisöpaikkamäärät ovat siis pysyneet samoina kuin hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan 22.11.2017 (§33) hyväksymässä hankesuunnitelmassa (ts. katsomopaikkoja 2500 + muuta yleisöä 1500 = yhteensä 4000 henkilöä), jonka myös kh hyväksyi 4.12.2017 (§207), tuolloisena kustannusarvionaan "vain" ~22 MEUR (alv 0 %).

Myöskään väestönsuojapaikkojen vähäinen muutos (lisäystä vain 200 paikkaa eli alle 3 %) ei selitä jättimäisestä kustannusnoususta kuin rahtusen.

5.2.2. Miksi pinta-ala on miltei tuplattu?

Päätökseen ei sisälly minkäänlaista perustelua – saati yksityiskohtaista erittelyä – uuden, äkkiväärästi paisutetun toteutuslaajuuden (14 000 m² + tilavaraus 1000 m²) syistä ja aiotuista käyttötavoista. Hankkeelle päätöksessä esitetty kokonaispinta-ala on miltei kaksinkertainen kh:n 4.12.2017 hyväksymään pinta-alaan (7 744 m²) verrattuna.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan 22.11.2017 pöytäkirjaliitteeseen "Savilahden kalliotilat liikunta ja tapahtumakeskus / hankesuunnitelma 22.11.2017", jossa hanketta tarkasteltiin tuolloisen pinta-alatavoitteen (7 744 m²) mukaisena, sisältyi osiossa "8.1.1 Hankkeen tilamitoitus" yksityiskohtainen pinta-alojen erittely. Siinä tilat jaoteltiin käyttötarkoituksensa mukaisiin ryhmiin (Sisäänkäyntirakennus / Monitoimiliikuntahalli / Ryhmäliikuntahalli ja kuntosali / Sosiaali-, varasto- ja aputilat) ja ne edelleen osakohteiksi, joista kullekin eriteltiin pinta-alat täsmällisin numerotiedoin.

⇒ Vastaava yksityiskohtainen pinta-alaerittely – kestävine perusteluineen (jos sellaisia on jollakulla esittää) – olisi tietenkin tullut ja tulee sisällyttää myös kh:n nyt paisuttamaan suunnitelmaan sekä sen mahdollisiin päivityksiin, pöytäkirjaliitteenä.

5.2.3. Miksi autopaikkamäärää on kasvatettu 40 prosenttia?

Hankkeen pysäköintivelvoitetta (pätöksessä 210 autopaikkaa) on epäjohdonmukaisesti ja perustelematta suurennettu kh:n 4.12.2017 hyväksymään hankesuunnitelmaan (jossa "arviolta 150 autopaikkaa") verrattuna noin 40 %, vaikka yleisöpaikkamäärä on pidetty ennallaan.

⇒ Myös tämä olennainen mutta vaivihkaa tehty muutos tulee päätöksessä perustella.

5.3. Kustannus- ja tuottoerät on esitetty epäselvästi ja monitulkintaisesti

Päätöksen esittelytekstin osioissa "Kustannusarvio", "Käyttötalousmenot" ja "Myyntitulot ja avustukset" luetellut kertaluonteiset tai vuotuiset meno- ja tuloerät (ks. luettelo alla) on selostettu epäselvästi ja epäjohdonmukaisesti:

Osasta alla lueteltuja meno- tai tuloeria jää ensinnäkin epäselväksi, mitkä erät sisältyvät jo käynnistyneeseen hankkeeseen ja mitkä taas mahdollisiin myöhempisiin laajennus- tms. erikseen ratkaistaviin jatkohankkeisiin. Erittely tulee näiltä osin täsmentää yksiselitteiseksi.

Lisäksi tarkastelusta puuttuu nettokustannuslaskelma. *Päätöksen* esittelytekstistä lukija ei siksi pysty päättelemään varmaksi, mitkä alla luetelluista meno- tai tuloeristä voidaan sellaisinaan laskea yhteen tai vähentää toisistaan – ilman että joitakin mahdollisesti päällekkäisiä eriä tulee vahingossa sisällyttäneeksi laskutoimitukseen kahdesti:

- kustannusarvio tarkennetulla mitoituksella 34,3 MEUR
- uusi käyttötarkoitus noin 4,2 MEUR
- hankkeen kokonaiskustannukset 38,5 MEUR
- tilavarauksen toteuttaminen myöhemmin 1,2 MEUR (kalliotilan louhintakustannus)
- hankkeen aikaiset kokonaiskustannukset 35,5 MEUR

- valmiiksi louhitun tilavarauksen rakentaminen toimintakuntoon 3,5 MEUR
- pysäköintivelvoite (210 autopaikkaa) noin 3,5 MEUR
- sisäinen vuokra noin 2,9 MEUR/v
- arvioitu valtionavustus 0,75 MEUR
- käyttömaksutulot n. 0,85–1,34 MEUR/v
- maksut yhteisväestösuojaan liittymisistä noin 8,6 MEUR.

⇒ Tämän suuruusluokan päätöksiin – ja määrärahaylityksiin – tarvitaan vähintään **taulukko-muotoinen** laskelma, josta pöytäkirjan maallikkolukijallekin selviää **yksiselitteisesti ja johdonmukaisesti jäsenellen**,

- 1) mistä **päätökijöistä** kustannukset ja tuotot muodostuvat
- 2) mikä on niiden **nettovaikutus**
- 3) paljonko kunkin kustannus- tai tuottoerän arvio on **muuttunut** kh:n 4.12.2017 hyväksymään hankesuunnitelmaan nähden
- 4) mitkä kustannus- tai tuottoerät kohdistuvat mahdollisiin myöhempiin eli erikseen ratkaistaviin **jatkohankkeisiin**.

5.3.1. Paljonko kustannuksia koituisi arvonlisäveroista?

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan 22.11.2017 pöytäkirjaliitteessä ”**Investointikustannus-arvio 22.11.2017**” on kalliitilojen kustannusarviot esitetty **tulkinnanvaraisesti eli kahdella tapaa**: oletuksin, että ALV=0 % ja oletuksin, että ALV=24 %.

Myös kh:n *päätöksen* esittelytekstissä on ALV-kustannuksia ilmoitettu tulkinnanvaraisin merkinnöin ”**alv 0%**”.

Mainitut ALV-merkintätavat aiheuttavat lukijalle **epäselvyyden** siitä, **paljonko** arvonlisäveroa koituisi hankkeen vuoksi lopulta **maksettavaksi**. Ovathan myös kunnat eräissä tilanteissa ALV-velvollisia (arvonlisäverolaki 1 § ja 6 §).

⇒ *Päätöksen* esittelytekstiin tulee (mieluiten taulukkomuodossa) selventää yksiselitteisin **euromäärin, paljonko olisi arvonlisäveroista johtuva kustannusvaikutus**.

— — — — —

Päätös esittelyteksteineen vaikuttaa kaikkiaan **löyhästi valmistellulta**. Pätee vanha sanonta: hyvin suunniteltu on puoliksi tehty – ja hätäisesti hutaistu puoliksi pilattu.

⇒ Edetkää siis viisaasti.

P.s. Tunnusomaista Kuopion kuntahallinnolle on sekin, että päättäjille erityisen kiusallisten (esim. törkeän kalliiksi paisutettujen) hankkeiden hyväksymispäätökset ajoitetaan kuntalaisten kesä- tai joulukiireiden tuntumaan – kielteinen yleisöhuomio sillä keinoin minimoiden ja muutoksenhakua hankaloittaen. Siten ajoitti kh myös tämänkertaisen *päätöksensä*. Huonoa hallintoa, olipa tahallista tai ei.

Kunnioittavasti